

‘Ondernemen met Impact!’
Onderwerp Actieprogramma 2019-2022

Steller S.J. Ros

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 70 86 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 7036693

Datum 18-7-2018

Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij bieden wij u het actieprogramma 2019-2022 ‘Ondernemen met Impact! Aan. Tijdens de commissie van 24 januari j.l. is dit onderwerp met uw raad besproken naar aanleiding van het rapport ‘Sociaal ondernemerschap’ van Bureau Bries (brief ‘Onderzoek sociaal ondernemerschap in Noord-Nederland, kenmerk 6697964). Uw raad gaf aan achter het voornemen te staan om een actieprogramma op het gebied van sociaal ondernemen op te stellen. De aandachtspunten die u ons tijdens de commissie W&I op 24 januari meegaf, hebben wij zoveel mogelijk verwerkt in het actieprogramma dat voor u ligt. Wij hebben voor de term impact-ondernemen gekozen en richten ons met dit programma op een brede groep ondernemers die willen bijdragen aan het behalen van maatschappelijke doelen.

Om te komen tot een gedragen actieprogramma hebben wij een aantal ondernemers bij elkaar gebracht. Zij hebben constructief meegedacht en zijn bereid ook in de toekomst te fungeren als klankbord voor dit actieprogramma.

Uit onderzoek van SER (2015) en het regionale onderzoek uitgevoerd door Buro Bries (2017) blijkt dat ondernemers die maatschappelijke impact willen realiseren een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het behalen van maatschappelijke doelstellingen en aan de ongedeelde, inclusieve samenleving die wij voorstaan. Een samenleving waarin iedereen naar vermogen meedoet, waarin ook mensen met specifieke talenten aan het werk kunnen, waarin duurzaamheid leidend principe is en waar wijken voor jong en oud prettig zijn om in te wonen en leven. Om deze redenen is dit actieprogramma tot stand gekomen.

Wat levert het stimuleren van impact-ondernemen op?

Het stimuleren van impact-ondernemen zorgt ervoor dat we het mogelijk maken dat bedrijven werken aan het behalen van maatschappelijke doelen. Daarnaast draagt het bij aan de volgende zaken: het vasthouden van talent (betekenisvol werk), groei in werkgelegenheid, economische groei, meer innovatie, het tegengaan van de tweedeling en stadsmarketing.

Impact-ondernemen draagt bij aan de vijf belangrijkste opgaven zoals beschreven in het visie-document van the Next City:

- Faciliteren groei van de stad.
- De werkgelegenheid groeit mee in stad en regio.
- De groeiende stad blijft leefbaar en aantrekkelijk voor alle inwoners.
- De energietransitie wordt versneld.
- Iedereen doet mee en helpt mee in een groeiende stad

Doelstelling en doelgroep

Doel van het actieprogramma is om impact-ondernemers te faciliteren en te stimuleren zodat zij zo ondersteund worden bij het behalen van hun maatschappelijke doelstellingen. Impact-ondernemers kunnen diverse doelen voorop stellen. Dit kunnen doelen zijn op het gebied van het creëren van arbeidsplaatsen, het bevorderen van duurzaamheid/ circulariteit, zorg & welzijn, sociale samenhang en rechtvaardigheid.

De ondernemers waar wij ons met dit actieprogramma op richten voegen we hier samen onder de noemer 'impact-ondernemers'. Dit zijn ondernemers die met hun bedrijf maatschappelijke impact willen creëren. Het gaat hier om ondernemers die het maatschappelijk doel als belangrijkste missie voorop stellen, maar ook (reguliere) ondernemers die vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) een bijdrage leveren aan de samenleving of het milieu. Dit kunnen allerlei typen bedrijven zijn; allen dragen zij op hun eigen wijze bij aan de maatschappij. Daar komt bij dat deze ondernemers zich in lang niet alle gevallen impact-ondernemers of sociale ondernemers noemen. Hier zijn wij ons terdege van bewust. De mate waarin en het terrein waarop de ondernemers impact maken kan ook verschillen. Door als gemeente ondernemen met impact te ondersteunen, te faciliteren en te stimuleren krijgen de ondernemers die hier nog behoefte aan hebben, de mogelijkheid zich verder te professionaliseren en profileren.

In het actieprogramma staan de volgende speerpunten centraal:

- √ We bieden impact-ondernemers, net als alle andere ondernemers, een herkenbaar aanspreekpunt waar zij terecht kunnen met ondernemersvragen gericht op ondernemen met maatschappelijke impact
- √ We werken aan zichtbaarheid van impact-ondernemen en de doelen die impact-ondernemers nastreven
- √ We bevorderen de kennisdeling over impact-ondernemen tussen diverse ondernemers (Social business bridges). Dit vanuit de gedachte dat er veel onderling uit te wisselen valt als het gaat om kennis en ervaring op het gebied van ondernemerschap

- ✓ We werken aan het vergroten en vermeerderen van kennis over impact-ondernemen
- ✓ We stellen een Coördinator impact-ondernemerschap aan; dit is een ambassadeur, organisator en verbinder vanuit gemeente
- ✓ We bieden impact-ondernemers een afzetmarkt door middel van onze gemeentelijke inkoop en aanbestedingen

Deze speerpunten zijn omgezet in vijf concrete actielijnen waar weer diverse activiteiten onder vallen.

Financiering

Een deel van de kosten van dit actieprogramma kunnen wij dekken uit bestaande budgetten. Voor de uitvoering van dit actieprogramma verwachten we op jaarbasis €100.000,- aan extra middelen nodig te hebben. Het besluit om de extra middelen beschikbaar te stellen voor dit actieprogramma is aan een volgende raad. Mocht een volgende raad hiertoe over gaan, dan zal dit verwerkt worden in de gemeentebegroting 2019.

Graag gaan we naar aanleiding van deze brief en het bijbehorende actieprogramma met u in gesprek.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Peter den Oudsten', written over a horizontal line.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

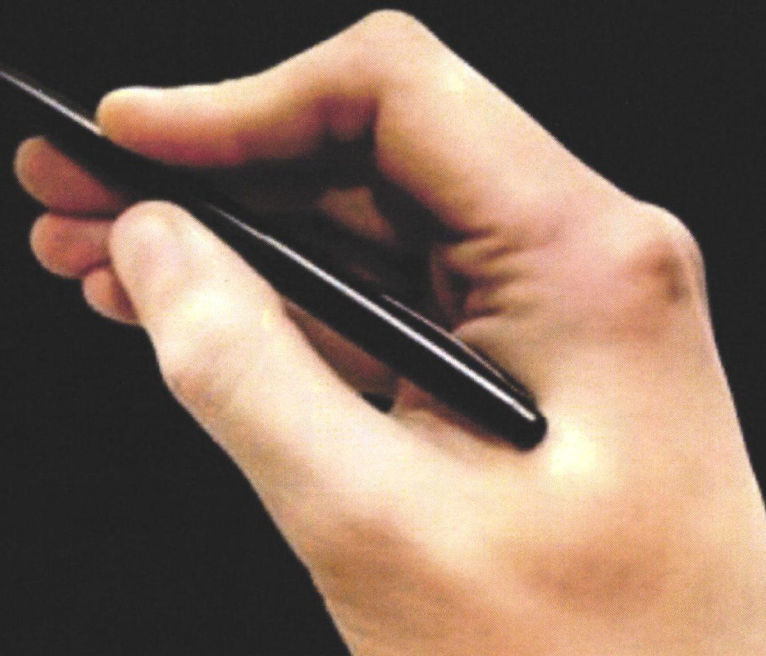
A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Peter Teesink', written over a horizontal line.

de secretaris,
Peter Teesink

SUCCESS
JOBS
MANAGEMENT
DEVELOPMENT
INNOVATION
DATA
FINANCE
IDEA
IMPACT
VISION
TIME
FUTURE
MOTIVATION
PLAN
BRAND
IDEA
TARGET
CAREERS
PLAN
CREATIVITY
EDUCATION
STRATEGY
BRAND
JOBS
MANAGEMENT
PLAN

Ondernemen met Impact!

Actieprogramma 2019-2022

VOORWOORD

Moet nog geschreven; wethouder(s)

Aanleiding

Ondernemen met impact staat volop in de belangstelling en het aantal bedrijven dat op deze manier onderneemt groeit wereldwijd. Impact-ondernemen kan een belangrijke bijdrage leveren aan de maatschappelijke doelen die wij als gemeente nastreven. Onderzoek laat tevens zien dat nieuwe 'talenten' het belangrijk vinden betekenisvol werk te verrichten bij organisaties die maatschappelijk betrokken zijn. Uit het onderzoek van SER¹ en het regionale onderzoek uitgevoerd door Buro Bries² blijkt dat ondernemers die maatschappelijke impact willen realiseren een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het behalen van maatschappelijke doelstellingen en aan de ongedeelde, inclusieve samenleving die wij voorstaan. Een samenleving waarin iedereen naar vermogen meedoet, waarin ook mensen met specifieke talenten aan het werk kunnen, waarin duurzaamheid leidend principe is en waar wijken voor jong en oud prettig zijn om in te wonen en leven. Om deze redenen is dit actieprogramma tot stand gekomen.

Wat levert het stimuleren van impact-ondernemen op?

Het stimuleren van impact-ondernemen zorgt ervoor dat we het mogelijk maken dat bedrijven werken aan het behalen van maatschappelijke doelen. Daarnaast draagt het bij aan de volgende zaken: het vasthouden van talent (betekenisvol werk), groei in werkgelegenheid, economische groei, meer innovatie, het tegengaan van de tweedeling en stadsmarketing.

Impact-ondernemen draagt bij aan de vijf belangrijkste opgaven zoals beschreven in het visie-document van the Next City:

1. Faciliteren groei van de stad.
2. De werkgelegenheid groeit mee in stad en regio.
3. De groeiende stad blijft leefbaar en aantrekkelijk voor alle inwoners.
4. De energietransitie wordt versneld.
5. Iedereen doet mee en helpt mee in een groeiende stad

Doelgroep

De ondernemers waar wij ons met dit actieprogramma op richten voegen we hier samen onder de noemer 'impact-ondernemers'. Dit zijn ondernemers die met hun bedrijf maatschappelijke impact willen creëren. Het gaat hier om ondernemers die het maatschappelijk doel als belangrijkste missie voorop stellen, maar ook (reguliere) ondernemers die vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) een bijdrage leveren aan de samenleving of het milieu. Dit kunnen allerlei typen bedrijven zijn; allen dragen zij op hun eigen wijze bij aan de maatschappij. Daar komt bij dat deze ondernemers zich in lang niet alle gevallen impact-ondernemers of sociale ondernemers noemen. Hier zijn wij ons terdege van bewust. De mate waarin en het terrein waarop de ondernemers impact maken kan ook verschillen. Door als gemeente ondernemen met impact te ondersteunen, te faciliteren en te stimuleren krijgen de ondernemers die hier nog behoefte aan hebben, de mogelijkheid zich verder te professionaliseren en profileren. Op pagina 7 is een afbeelding te vinden die duidelijk maakt waar dit actieprogramma zich op richt.

¹ Sociale ondernemingen: een verkennend advies (SER mei 2015) Zie: ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2010-2019/2015/sociale-ondernemingen.aspx

² Rapport Sociaal Ondernemerschap in Noord-Nederland' (Buro Bries, Hanzehogeschool en MVO Alliantie Noord-Nederland 2017)
Zie: burobries.nl/rapport-sociaal-ondernemerschap/

Speerpunten:

Vanuit de onderzoeken van SER en Buro Bries zijn speerpunten te benoemen die als uitgangspunt kunnen dienen voor een te ontwikkelen aanpak. Deze speerpunten zijn:

- ✓ We bieden impact-ondernemers, net als alle andere ondernemers, een herkenbaar aanspreekpunt waar zij terecht kunnen met ondernemersvragen gericht op ondernemen met maatschappelijke impact
- ✓ We werken aan zichtbaarheid van impact-ondernemen en de doelen die impact-ondernemers nastreven
- ✓ We bevorderen de kennisdeling over impact-ondernemen tussen diverse ondernemers (Social business bridges). Dit vanuit de gedachte dat er veel onderling uit te wisselen valt als het gaat om kennis en ervaring op het gebied van ondernemerschap
- ✓ We werken aan het vergroten en vermeerderen van kennis over impact-ondernemen
- ✓ We stellen een Coördinator impact-ondernemerschap aan; dit is een ambassadeur, organisator en verbinder vanuit gemeente
- ✓ We bieden impact-ondernemers een afzetmarkt door middel van onze gemeentelijke inkoop en aanbestedingen

Actieprogramma 'Ondernemen met Impact!'

De speerpunten zijn op een bijeenkomst besproken met een aantal ondernemers en een onderwijsinstelling. Tijdens deze bijeenkomst is gevraagd naar hun ervaringen en behoeften. Dit hebben we samengevoegd met de speerpunten en vormen de basis voor de gekozen aanpak in de vorm van vijf actielijnen. Met deze actielijnen faciliteren en stimuleren wij vanuit onze rol als overheid de impact-ondernemers bij het behalen van hun maatschappelijke doelstellingen. Door uit te gaan van een brede definitie van impact-ondernemen, hopen wij alle ondernemers die zich aangesproken voelen, te kunnen faciliteren met deze actielijnen. De mate waarin zij er gebruik van maken, zal afhankelijk zijn van de aard en de behoefte van het bedrijf.

Actielijn 1: één gemeentelijke ingang

Ondernemers die met impact-ondernemen aan de slag willen (of al zijn maar daarin nog een ondersteuningsbehoefte hebben) kunnen, net als alle andere ondernemers, terecht bij Economische Zaken (EZ). Daar is de bestaande dienstverlening en infrastructuur volledig gericht op het bieden van passende dienstverlening op maat aan alle bedrijven van deze gemeente. De accountmanagers van EZ leggen voor ondernemers de verbinding naar buiten toe en met de andere Directies; Directie Werk en Participatie, Directie Inkomen, Directie Maatschappelijke Ontwikkeling en Directie Stadsontwikkeling/ duurzaamheid. Met welke Directie of afdeling de verbinding wordt gelegd, hangt af van de vraag die voorligt.

Actielijn 2: (h)erkenning, zichtbaarheid en netwerken

Met deze actielijn geven we een impuls aan de bekendheid, herkenning en erkenning van impact-ondernemers door:

- Het creëren van toegang tot het bestaande netwerk en ecosysteem impact-ondernemen
- Het erkennen en toepassen van een tool voor impactmeting
- In de marketing van Groningen ook aandacht te besteden aan impact-ondernemen
- Het creëren van een Social business bridge voor stimulering B2B; (ondernemers met verschillende achtergronden met elkaar in contact brengen)
- Het leveren van een bijdrage aan initiatieven die de herkenning en erkenning van impact-ondernemen vergroten
- Het opzetten van een website/gemeentelijke webpagina over impact-ondernemen; via deze site kunnen ondernemers binnenkomen bij de gemeente en door worden verwezen naar EZ voor de dienstverleningslijn voor bedrijven. Vanzelfsprekend kunnen zij ook rechtstreeks bij EZ binnenkomen net als alle andere ondernemers.

Actielijn 3: kennisdeling

Met het inzetten van deze actielijn zullen ondernemers kennis kunnen opdoen ten aanzien van de volgende thema's: ondernemerschap, specifieke kwesties op het gebied van impact-ondernemen, financiën, maar ook marketing en media. We zullen hierbij de onderwijsinstellingen betrekken, zoals bijvoorbeeld bij het opzetten van een leerlijn.

Actielijn 4: coördinator impact-ondernemerschap

Om het actieprogramma een stevig fundament te geven en te borgen is het van belang een coördinator aan te stellen. Deze coördinator wordt verantwoordelijk voor de uitvoering van het actieprogramma, bewaakt de doelstellingen en vormt het gezicht naar buiten toe op het gebied van impact-ondernemen.

Actielijn 5: impact via inkoop- en aanbestedingen

In ons huidige inkoopbeleid dat eind 2014 is vastgesteld staan vijf doelstellingen centraal; duurzaamheid, social return, MKB-vriendelijk, innovatie en eigen bedrijfsvoering. Met dit aanbestedingsbeleid heeft de gemeente als doel zoveel mogelijk maatschappelijke meerwaarde te creëren voor de stad en haar omgeving. Binnen het huidige inkoopbeleid is geen specifieke aandacht voor impact-ondernemingen bij aanbestedingen, terwijl dat wel bijdraagt aan de gemeentelijke (inkoop) doelstellingen. Impact-ondernemingen kunnen maatschappelijke meerwaarde creëren doordat zij de maatschappelijke missie voorop stellen. Onder deze actielijn maken we duidelijk welke mogelijkheden er zijn om impact-ondernemen een steviger positie te geven in ons inkoop-en aanbestedingsbeleid; bij de herijking van het inkoopbeleid zal de doorontwikkeling van social return naar social impact worden meegenomen en de kansen worden benut voor impact door middel van inkoop en aanbestedingen. De nieuwe aanbestedingswet, de doorontwikkeling van social return en het inzetten van de methodiek van een Social Impact Bond (SIB) bieden daar kansen voor.

⇒ **Social Impact Bond:** bij deze actielijn gaan wij tevens in op de SIB. SIB is een publiek-private samenwerking, waarbij privaat geld wordt ingezet om oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken te financieren. Het behalen van sociaal en financieel rendement staat voorop. In dit actieprogramma geven we aan dat op het moment dat er vanuit impact-ondernemers vragen zijn over SIB, wij graag gezamenlijk de mogelijkheden verkennen.

Financiën en planning

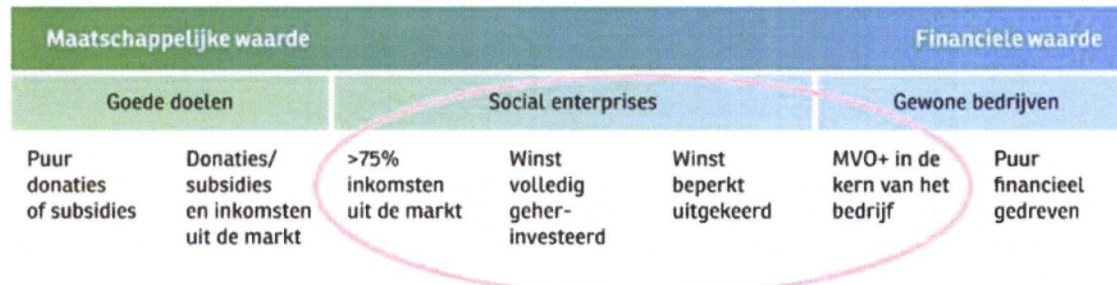
Een deel van de kosten van dit actieprogramma kunnen wij dekken uit bestaande budgetten. Het actieprogramma behelst een periode van vier jaar. Voor de uitvoering van dit actieprogramma verwachten we op jaarbasis een bedrag van €100.000,- aan extra middelen nodig te hebben. De specificatie hiervan is te vinden onder het hoofdstuk 'financiële verantwoording'. Het besluit om deze extra middelen beschikbaar te stellen voor dit actieprogramma is aan het volgende college en raad. Mochten zij hiertoe over gaan, dan zal dit verwerkt worden in de gemeentebegroting 2019.

1. INLEIDING	7
2. LOKAAL ECOSYSTEEM IMPACT-ONDERNEMEN	10
3. ACTIELIJNEN ACTIEPROGRAMMA ONDERNEMEN MET IMPACT!	12
3.1 Actielijn 1: Eén gemeentelijke ingang	12
3.2 Actielijn 2: (H)erkenning, zichtbaarheid en netwerken	13
3.3 Actielijn 3: Kennisdeling	15
3.4 Actielijn 4: Coördinator impact-ondernemerschap	16
3.5 Actielijn 5: Impact via inkoop en aanbestedingen	16
4. PLANNING EN IMPLEMENTATIE	19
5. FINANCIËLE VERANTWOORDING	21

1. INLEIDING

Voor u ligt het actieprogramma 'Ondernemen met Impact!' Dit actieprogramma gaat in op de wijze waarop wij deze vorm van ondernemen als overheid willen faciliteren, ondersteunen en stimuleren. Wij richten ons met het actieprogramma op ondernemers die het maatschappelijk doel als belangrijkste missie voorop stellen én op (reguliere) ondernemers die vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) een bijdrage leveren aan de samenleving of het milieu. Dit kunnen allerlei typen bedrijven zijn; allen dragen zij op hun eigen wijze bij aan de maatschappij. Ten behoeve van dit programma voegen wij hen samen onder de noemer: impact-ondernemers. Zoals in de samenvatting gezegd, noemen lang niet al deze ondernemers zich 'impact-ondernemers of sociaal ondernemers'. De mate waarin en het terrein waarop de ondernemers impact maken kan ook verschillen. Met dit programma richten wij ons dus op *alle* ondernemers die een bijdrage willen leveren aan de maatschappelijke doelen waar wij als overheid (ook) voor staan. Wij gaan er daarbij vanuit dat deze ondernemingen een zelfstandig verdienmodel hebben en daarmee dus ook daadwerkelijk als een bedrijf opereren op de markt. Tegelijkertijd hebben wij oog voor startups die nog niet zover zijn. Hieronder een visuele weergave van de doelgroep van dit programma:

Model Sociaal Ondernemen

Gebaseerd op: Verloop, W. & Hitten, M., (2013)

Waarom een actieprogramma?

Ondernemen met impact staat volop in de belangstelling en het aantal ondernemingen dat op deze manier onderneemt groeit wereldwijd. Vanuit het bedrijfsleven zelf, maar ook de wetenschap en overheid is steeds meer aandacht voor deze vorm van ondernemen waarbij het realiseren van maatschappelijke impact een belangrijke plaats inneemt in het bedrijf. Ondernemen met impact kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ondeelbare, inclusieve samenleving die wij voorstaan. Een samenleving waarin iedereen naar vermogen meedoet, waarin ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk kunnen, waarin duurzaamheid leidend principe is en waar wijken voor jong en oud prettig zijn om in te wonen en leven. Ondernemers die het maatschappelijke doel voorop stellen werken mee aan deze inclusieve samenleving. De gemeente en deze bedrijven kunnen elkaar hierin versterken. Om deze reden is dit actieprogramma tot stand gekomen.

Doelstelling actieprogramma

Doelstelling van dit actieprogramma is om ondernemers te faciliteren en te stimuleren zodat zij zo goed mogelijk ondersteund worden bij het bereiken van maatschappelijke doestellingen. Impact-ondernemers kunnen diverse doelen voorop stellen. Dit kunnen doelen zijn op het gebied van creëren van arbeidsplaatsen, het bevorderen van duurzaamheid/ circulariteit, zorg & welzijn, sociale samenhang en rechtvaardigheid. Vanzelfsprekend kan het ook zijn dat een ondernemer zich richt op een ander maatschappelijk doel, maar dit zijn de hoofdcategorieën waarbinnen dit type ondernemen valt. In onze regio zijn relatief veel ondernemers actief die zich richten op het bieden van arbeidsplaatsen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar ook aan de andere doelen die hierboven zijn benoemd wordt gewerkt.

Wat levert het stimuleren van impact-ondernemen op?

Het stimuleren van impact-ondernemen zorgt ervoor dat we het mogelijk maken dat bedrijven werken aan het behalen van maatschappelijke doelen. Daarnaast draagt het bij aan de volgende zaken: het vasthouden van talent (betekenisvol werk), groei in werkgelegenheid, economische groei, meer innovatie, het tegengaan van de tweedeling en stadsmarketing.

Impact-ondernemen draagt bij aan de vijf belangrijkste opgaven zoals beschreven in het visie-document van the Next City:

6. Faciliteren groei van de stad.
7. De werkgelegenheid groeit mee in stad en regio.
8. De groeiende stad blijft leefbaar en aantrekkelijk voor alle inwoners.
9. De energietransitie wordt versneld.
10. Iedereen doet mee en helpt mee in een groeiende stad

Hoe is dit actieprogramma tot stand gekomen?

In 2015 verscheen er van de hand van de SER een verkennend advies over sociaal ondernemen.³ De SER adviseert daarin overheden, financiers, opdrachtgevers, brancheorganisaties, opleidingsinstituten en wetenschappers om sociaal ondernemers een steun in de rug te geven vanwege het feit dat zij bijdragen aan het publiek belang. Tegelijkertijd onderkent de SER dat sociaal ondernemers vooral zelf aan zet zijn om van hun bedrijf een succes te maken. De belangrijkste actiepunten van de SER in dit rapport sluiten aan bij de kernbehoeften zoals opgehaald met het onderzoek van Buro Bries⁴, in opdracht van de arbeidsmarktregio Groningen, waar wij als gemeente Groningen deel van uitmaken.

In het rapport worden zes kernbehoeften van sociale ondernemingen gedefinieerd. Dit zijn:

- Zichtbaarheid & verbinding
- Groei productie & omzet
- Professionalisering
- Faciliteren en ontwikkelen van social start-ups
- Toegang tot de overheid
- Kennisontwikkeling

³ Sociale ondernemingen: een verkennend advies (SER mei 2015) Zie: ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2010-2019/2015/sociale-ondernemingen.aspx

⁴ 'Rapport Sociaal Ondernemerschap in Noord-Nederland' (Buro Bries, Hanzehogeschool en MVO Alliantie Noord-Nederland 2017)
Zie: burobries.nl/rapport-sociaal-ondernemerschap/

Speerpunten actieprogramma

Bovenstaande kernbehoeften hebben wij voor dit actieprogramma vertaald in de volgende speerpunten:

- ✓ We bieden impact-ondernemers, net als alle andere ondernemers, een herkenbaar aanspreekpunt waar zij terecht kunnen met ondernemersvragen gericht op ondernemen met maatschappelijke impact
- ✓ We werken aan zichtbaarheid van impact-ondernemen en de doelen die impact-ondernemers nastreven
- ✓ We bevorderen de kennisdeling over impact-ondernemen tussen diverse ondernemers (Social business bridges). Dit vanuit de gedachte dat er veel onderling uit te wisselen valt als het gaat om kennis en ervaring op het gebied van ondernemerschap
- ✓ We werken aan het vergroten en vermeerderen van kennis over impact-ondernemen
- ✓ We stellen een Coördinator impact-ondernemerschap aan; dit is een ambassadeur, organisator en verbinder vanuit gemeente
- ✓ We bieden impact-ondernemers een afzetmarkt door middel van onze gemeentelijke inkoop en aanbestedingen

Met deze speerpunten, die we in actielijnen gegoten hebben, beogen wij het impact-ondernemen in onze stad te faciliteren en te stimuleren en de beweging in gang te zetten waarbij ondernemen met maatschappelijk impact zich verder verankert in onze stad en regio. Vanzelfsprekend zijn wij ons ervan bewust dat niet iedere ondernemer dezelfde behoefte aan ondersteuning heeft. De ondersteuningsbehoefte hangt af van de fase waarin de onderneming zich bevindt en de specifieke vragen die er leven.

Klankbordgroep

Om te komen tot een gedragen actieprogramma hebben wij een aantal ondernemers en een onderwijsinstelling bij elkaar gebracht. Zij hebben feedback geleverd op het concept actieprogramma en de actielijnen die we geformuleerd hebben. Tijdens deze bijeenkomst gaven zij aan graag als klankbordgroep te fungeren en verder mee te willen denken met dit actieprogramma. De groep bestaat uit een mix van ondernemers en vertegenwoordigers uit het onderwijs. Daarnaast is regelmatig overleg met Buro Bries op het gebied van de stappen die zij zetten op het gebied van impact. Buro Bries heeft tevens in een vroegtijdig stadium meegedacht met dit programma.

Deelnemers klankbordgroep:

2. LOKAAL ECOSYSTEEM IMPACT-ONDERNEMEN

Ondernemers opereren in een ecosysteem met een diversiteit aan spelers en spelregels. Impact-ondernemers, gemeenten en financiers zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden als het gaat om het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Een goed werkend ecosysteem is daarom essentieel om maatschappelijke doelstellingen gezamenlijk te kunnen behalen (zie figuur 1, pagina 11). Voor een goed functionerend ecosysteem voor impact-ondernemen is het van belang dat (startende) ondernemers zich kunnen vestigen. Daarom faciliteren we ondernemers hierbij door middel van een koppeling te leggen met ons broedplaatsenbeleid. Hieronder geven wij een beeld van het Groningse ecosysteem van impact-ondernemers. Het is geen compleet overzicht, maar geeft een indruk van het speelveld waarin Groningse ondernemers zich bevinden.

Gemeente Groningen

Vanuit diverse domeinen werkt de gemeente Groningen aan een schone, leefbare, gezonde, duurzame en inclusieve stad. Omdat impact-ondernemers vergelijkbare maatschappelijke doelstellingen nastreven, dragen zij hieraan bij. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Grunneger Power; energiecoöperatie die energie levert voor en door Groningers en daarmee werkt aan eigen regie over onze energie
- De Verbinding B.V; een constructiebedrijf in hout en aluminium dat werk biedt aan dove mensen
- Code Gorilla; dit bedrijf heeft als doelstelling oplossingen te bieden voor de ontbrekende aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt en doet dit door werkloze mensen te begeleiden en ze in 4 maanden tijd de juiste vaardigheden te leren voor een baan binnen de IT.
- Schilders De Vries; een schildersbedrijf dat duurzaam en inclusief werkt
- Stadspartners: een netwerk van bedrijven dat werk biedt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- Alfa Accountants; dit bedrijf wil haar maatschappelijke bijdrage leveren door (startende) sociale ondernemingen te steunen
- Stichting Toentje; deze onderneming biedt dagbesteding voor mensen en produceert voedsel voor devoedselbank
- De Verenigbare Club; werkt aan de verbetering van de sociale samenhang- en verbinding door middel van sportverenigingen

Onderwijs

De onderwijsinstellingen in onze gemeente en regio besteden in hun onderwijsaanbod aandacht aan impact-ondernemerschap. Hiermee vergroten zij het menselijk kapitaal rondom impact-ondernemen. Ook zijn onderwijsinstellingen inhoudelijk betrokken middels onderzoek en ontwikkeling; zoals bij het ontwikkelen van meetinstrumenten voor maatschappelijke impact. Daarnaast vinden er diverse onderzoeken plaats met thema sociaal ondernemen en samenwerking in de regio, vanuit het Marjan van Os Centrum voor Ondernemerschap.

Bedrijfsleven

Ieder bedrijf kan bijdragen aan meer maatschappelijke meerwaarde voor Groningen en omgeving via zijn eigen bedrijfsvoering en in samenwerking met (maatschappelijke) partners. De Groningse Uitdaging en Stadspartners zijn voorbeelden van netwerken waarbinnen bedrijven hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Founded in Groningen en VentureLab bieden kennis en expertise aan (startende) ondernemingen uit Groningen, waar ook impact-ondernemers goed terecht kunnen.

Voorbeelden en initiatieven in de regio

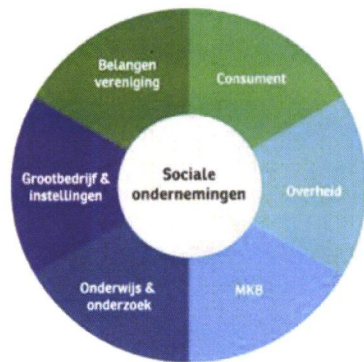
In onze (arbeidsmarkt) regio is men ook volop bezig om maatschappelijke kwesties aan te pakken door middel van impact-ondernemen. Een mooi voorbeeld is de gebiedscoöperatie Westerkwartier waar ze de verwerking en verwaarding terug naar de regio willen halen voor meer regionale werkgelegenheid en een betere economie. De MVO-alliantie is een samenwerkingsverband van Noordelijke organisaties (publiek en privaat) die hun krachten willen bundelen als het gaat om het realiseren van hun ambities voor een circulaire en inclusieve regionale economie en samenleving. En ook bij de vereniging Noorden Duurzaam zetten overheden, bedrijven en particulieren zich in voor een duurzame samenleving.

Netwerken op het gebied van innovatie

In Groningen zijn diverse netwerken op het gebied van kennis en innovatie actief die impact-ondernemerschap kunnen stimuleren, zoals Energy Valley en Healty Ageing Network. In samenwerking met het onderwijs doet Entrance onderzoek naar energietransities en Building naar innovatie over aardbevingsbestendig bouwen.

Financiering

Voor (startende) ondernemingen is het vaak moeilijk om financiering te vinden. Er zijn verschillende vormen van financiering mogelijk en afhankelijk daarvan kunnen impact-ondernemers terecht bij verschillende partners. Bij overheden kunnen zij in sommige gevallen terecht voor subsidies. Daarnaast kunnen overheden ook klant zijn van een impact-onderneming door hun producten of diensten in te kopen. Banken, de NOM en Economic Board Groningen kunnen ook leningen verschaffen bij een haalbaar verdien- en businessmodel. Daarnaast kunnen (sociale) ondernemingen ook terecht bij (particuliere) investeerders.

Figuur1 - Ecosysteem social ondernemingen⁵

⁵ Rapport Sociaal Ondernemerschap in Noord-Nederland' (Buro Bries, Hanzehogeschool en MVO Alliantie Noord-Nederland 2017)

3. ACTIELIJNEN ACTIEPROGRAMMA IMPACT-ONDERNEMEN

Op basis van onze speerpunten in de inleiding zijn vijf actielijnen opgezet. Door de uitvoering van deze actielijnen faciliteren en stimuleren wij het impact-ondernemen in onze gemeente. Hieronder volgt een beschrijving van de actielijnen.

3.1 Actielijn 1: Eén gemeentelijke ingang

Ondernemers die met impact-ondernemen aan de slag willen (of al zijn maar daarin nog een ondersteuningsbehoefte hebben) kunnen, net als alle andere ondernemers, terecht bij Economische Zaken (EZ). Daar is de bestaande dienstverlening en infrastructuur volledig gericht op het bieden van passende dienstverlening op maat aan alle bedrijven van deze gemeente. De accountmanagers van EZ leggen voor ondernemers de verbinding naar buiten toe en met de andere Directies; Directie Werk en Participatie, Directie Inkomen, Directie

Maatschappelijke Ontwikkeling en Directie Stadsontwikkeling/ duurzaamheid. Met welke Directie of afdeling de verbinding wordt gelegd, hangt af van de vraag die voorligt. Op de website van EZ, waarbij aandacht is voor ondernemen in brede zin, zal ook aandacht besteed worden aan impact-ondernemerschap. Impact-ondernemers hebben, net als andere ondernemers, vragen op het gebied van vergunningen, het opstellen van een ondernemingsplan, vestigingslocaties, financieringsmogelijkheden en dergelijke. Daarbij kunnen ook andersoortige vragen aan de orde komen op het terrein van impact-ondernemen. Vanuit de vraag die voorligt van welke ondernemer en op welk terrein dan ook, zullen de accountmanagers de juiste verbindingen maken en oplossingsgericht handelen.

Gemeentelijk netwerk impact-ondernemen

De focus op impact maakt dat impact-ondernemingen wellicht behoefte hebben aan een link met beleidsafdelingen van de gemeente die zich bezighouden met het oplossen van het maatschappelijk probleem waar de impact-onderneming zich ook op richt. Er is behoefte aan een duidelijk aanspreekpunt dat hen verbindt met de diverse afdelingen en de juiste contactpersonen binnen de verschillende Directies van de gemeente. Dit duidelijke aanspreekpunt voor ondernemers is al aanwezig bij EZ; vandaar uit zal, net als bij reguliere ondernemers die daar behoefte aan hebben, het contact worden gelegd met contactpersonen binnen de gemeente bij diverse Directies en afdelingen (Directie Werk en Maatschappelijke Participatie, Directie Inkomen, Directie Maatschappelijke Ontwikkeling en Directie Stadsontwikkeling/ duurzaamheid). Zij vormen gezamenlijk een intern gemeentelijk netwerk op het gebied van impact-ondernemen dat in kan spelen op een initiatief van de impact-onderneming in kwestie. Soms kan het zijn dat een contactpersoon van een afdeling of beleidsterrein voldoende is, soms kan het juist ook nodig zijn om het meer integraal te benaderen en een bijeenkomst te organiseren van medewerkers van verschillende beleidsterreinen en de betreffende impact-ondernemer om het vraagstuk te bespreken. Dit proces sluit aan bij het advies dat PwC onlangs heeft uitgebracht naar aanleiding van een onderzoek dat zij uitvoerden onder gemeenten⁶. Overigens geldt deze werkwijze evengoed voor alle typen bedrijven die bij de gemeente aankloppen. Op het moment dat daar een behoefte ligt aan verbinding met andere afdelingen binnen de gemeente dan EZ, zal deze gelegd worden.

Welke diensten worden geboden?

- Het bieden van informatie en advies over ondernemerschap; ook vragen over impact-ondernemen kunnen hier beantwoord worden
- Het bieden van één gemeentelijke ingang waar de verbinding gelegd wordt met externe netwerken en het interne gemeentelijke netwerk op het gebied van (impact) ondernemen
- Het bieden van (extern) netwerk, overzicht van netwerken en broedplaatsen

⁶Prille kansen, de samenwerking tussen sociale ondernemingen en gemeenten in Nederland' (PwC maart 2018), zie: g40stedennetwerk.nl/files/2018-03/PWC-rapport-Prille-kansen-de-samenwerking-tussen%20sociale-ondernemingen-en-gemeenten.pdf

Hoe ziet dit er praktisch uit?

- Op de nieuw vorm te geven website van EZ zal naast allerlei informatie over ondernemerschap, ook aandacht zijn voor ondernemen met impact. Omdat impact-ondernemers wellicht ook andere ingangen zoeken dan EZ, willen we op verschillende plekken op de gemeentelijke website ditzelfde kopje aanleggen zodat ondernemers allemaal terecht komen bij het bedrijvenloket van EZ en de informatie die daar wordt geboden over impact-ondernemen.
- Er is een overzicht van de EZ medewerkers met hun aandachtspunten; twee accountmanagers van EZ zijn vanuit het bedrijvenloket het eerste aanspreekpunt voor impact-ondernemers. Zij beantwoorden vragen die niet door middel van de informatie op de site beantwoord kunnen worden, maken de verbinding naar de externe netwerken rondom impact-ondernemen en leggen indien nodig de verbinding naar het interne gemeentelijke netwerk en houden vinger aan de pols of de ondernemer daadwerkelijk op de goede plek terecht komt en geholpen wordt met zijn vraagstuk.
- Er zal een intern gemeentelijk netwerk worden opgezet rondom impact-ondernemen. Om ervoor te zorgen dat dit een slagvaardig netwerk is, maken we het niet te groot. Wel zorgen we voor een dekkend netwerk binnen de hele gemeente. We denken op dit moment aan 1 contactpersoon binnen de Directie Werk, 1 contactpersoon binnen de Directie Maatschappelijke Ontwikkeling, 1 contactpersoon bij Stadsontwikkeling/ duurzaamheid en 1 contactpersoon bij SSC-Inkoop.

3.2 Actielijn 2: (H)erkenning, zichtbaarheid en netwerken

Zoals in de inleiding aangegeven, kunnen impact-ondernemers een waardevolle bijdrage leveren aan de maatschappelijke doelstellingen waar ook wij als overheid voor staan. Momenteel wordt de impact-ondernemer onvoldoende herkend en erkend. Dit heeft er onder andere mee te maken dat de meerwaarde van de impact die de ondernemer maakt, niet altijd even goed aantoonbaar is.

Met deze actielijn geven we een impuls aan de bekendheid, herkenning en erkenning van impact-ondernemers door:

- in de marketing van Groningen een rol voor impact-ondernemen weg te leggen
het creëren van een Social business bridge voor stimulering van Business 2 Business (B2B, ondernemers met verschillende achtergronden die met elkaar in contact zijn)
- het creëren van toegang tot het bestaande netwerk en het ecosysteem voor impact-ondernemen
- het leveren van een bijdrage aan initiatieven die de herkenning en erkenning van impact-ondernemen vergroten
- Het erkennen en toepassen van een tool voor impactmeting

Hoe ziet dit er praktisch uit?

We geven de bovengenoemde punten vorm door de onderstaande acties.

Tijdens **de Promotiedagen Groningen** zal in de stand van de gemeente Groningen het thema 'impact-ondernemen' volop aandacht krijgen. We bieden startups en doorontwikkelde ondernemingen de kans zich hier te presenteren en te laten zien wat ze in huis hebben. Op deze manier komen ze in contact met andere ondernemers die de beurs bezoeken. Zo werken we aan herkenbaarheid en zichtbaarheid van de impact-ondernemingen en bieden we hen een podium. Ook ontstaat hierdoor Business to Business contact tussen bedrijven onderling. Tijdens de inspiratiesessies in de Arena geven we de impact-ondernemingen tevens de vloer en zorgen we dat zij met hun verhaal en ervaringen andere ondernemers inspireren.

We zetten een **marketingcampagne** op waarin impact-ondernemen op de kaart wordt gezet en waarbij we Groningen als vestigingsstad voor impact-ondernemers promoten. Dit koppelen we aan de campagne Founded in Groningen; hiervan uit ondersteunen we de startup-scene al en werken we aan het vergroten van zichtbaarheid voor deze groep.

We organiseren twee keer per jaar de **fietstour impact-ondernemingen**; met deze fietstour bieden we belangstellenden een 'kijkje in de keuken' van impact-ondernemers. Hierbij denken we aan de volgende doelgroepen: middelbare scholieren, studenten, bedrijven met interesse in 'impact-ondernemen', toeristen et cetera. De deelnemers aan de fietstochten bezoeken verschillende impact-ondernemingen in de stad Groningen, doen kennis en inspiratie op, zien wat een maatschappelijk betrokken stad Groningen is en nemen deze informatie weer mee naar andere plekken.

In 2017 en 2018 werd, vanuit het innovatieatelier, de **Groningse Ondernemerschallenge** georganiseerd. Deze challenge daagt ondernemers uit om een goed idee met maatschappelijke meerwaarde in te dienen. Per jaar richt de prijs zich op een ander aspect van maatschappelijke impact. Op deze wijze betrekken we jaarlijks weer andere sectoren van het bedrijfsleven bij impact-ondernemen. We onderzoeken nog of en hoe we hier in 2019 mee verder gaan. Indien nodig komen we met een separaat voorstel voor financiering (los van dit actieprogramma).

We gaan diverse presentaties initiëren en organiseren:

- **Presentatie MKB ondernemersavond over impact-ondernemen:** De MKB Ondernemersavonden in Groningen, ontstaan vanuit een samenwerking tussen de directies EZ en Werk en MKB Noord, trekken altijd veel belangstellenden. Tijdens één van deze avonden bieden we het podium aan impact-ondernemingen en startups om zo de bekendheid te vergroten.
- **Presentatie KvK Startersdag over impact-ondernemen:** in november wordt de starters dag van de Kamer van Koophandel georganiseerd. Het doel is om daar impact-ondernemingen op de agenda te zetten middels een workshop of presentatie van bijvoorbeeld een organisatie als Buro Bries.
- **Bijeenkomsten EZ starters presentatie:** EZ organiseert eenmaal per jaar een bijeenkomst voor startende ondernemers waarbij ook de Kamer van Koophandel is aangesloten. We zullen impact-ondernemers uit de stad of regio uitnodigen om hier een presentatie te komen geven aan startende ondernemers. Op deze manier nemen deze startende ondernemers de mogelijkheid mee om binnen hun bedrijfsvoering aandacht te gaan besteden aan maatschappelijke doelen.

Jaarlijks wordt de **Social Impact Day** georganiseerd door Buro Bries en partners. De gemeente Groningen was hier in 2016 en 2017 partner in en heeft toen ook een financiële bijdrage geleverd. Het doel van Social Impact Day Noord is om ondernemerschap met maatschappelijke impact in Noord-Nederland te versnellen. Met inspirerende best practices, handige tips & tricks en uitwisseling van nieuwe ideeën, maakt de Social Impact Day de regio bekend met deze vorm van ondernemen.

Wij ondersteunen het project **Impact Pad**. Het project 'Impact meters maken' heeft tot doel om impact meten toegankelijk en betaalbaar te maken voor impact- en andere ondernemers. Het eindproduct, het Impactpad, is in juni 2018 gelanceerd. Het Impactpad is een online en open source handleiding die ondernemers praktische hulp biedt bij het zetten van de volgende stap(pen) in het meten van hun impact. Dit ondersteunt de impact-ondernemingen in herkenning en erkenning. Wij ondersteunen dit initiatief door de tool in de advisering aan de Groningse impact-ondernemers onder de aandacht te brengen.

3.3 Actielijn 3: Kennisdeling

Groningen, als ook de arbeidsmarktregio Werk In Zicht, heeft de ambitie om gezien te worden als gemeente/regio met een goed vestigingsklimaat voor (impact-) ondernemingen; een goed vestigingsklimaat draagt immers bij aan groei van stad en regio. Zoals in het eerder aangehaalde SER rapport en rapport van Buro Bries is beschreven, spelen impact-ondernemers een belangrijke rol in het verwezenlijken van lokale- en regionale maatschappelijke doelstellingen. Zij kunnen een katalysator zijn voor het realiseren van groei.

In de regio Groningen blijkt de doorontwikkeling van startende impact-ondernemingen naar een professionele impact-onderneming achter te blijven ten opzichte van andere regio's in Nederland⁶. De behoefte bij de startende impact-ondernemers naar verdere professionalisering is groot, maar deze ondernemers geven tegelijkertijd ook aan dat zij daarbij meer kennis nodig hebben van 'ondernemerschap' en gevoed willen worden met voorbeelden van andere (impact-)ondernemers.

Vanuit dit actieprogramma zetten wij in op een aantal activiteiten die impact-ondernemers de kans te geven hun kennis op een laagdrempelige manier te vergroten. Wij faciliteren deze activiteiten zoveel mogelijk vanuit bestaande structuren. Door dit te doen versterken wij deze structuren. Wij vinden het van belang dat de impact-ondernemers zelf de agenda bepalen van het vergroten van de kennis; zij weten het beste wat ze nodig hebben. Daarom zal uit het onderstaande blijken dat we sterk de aansluiting zoeken bij dat wat al is en wat wij zelf of partnerorganisaties al organiseren.

Hoe ziet dit er praktisch uit?

- Wij bieden ondernemers de mogelijkheid aan tot het volgen van workshops en kennissessies georganiseerd door Founded in Groningen
- Ondernemers kunnen deelnemen aan de workshops georganiseerd door EZ in samenwerking met Kamer van Koophandel over financiering, wet- en regelgeving. Impact-ondernemers kunnen onderwerpen aandragen zodat de workshop ook gericht wordt op hun behoefte aan kennis als het gaat om impact-ondernemen in het bijzonder.
- We ontwikkelen in samenwerking met de onderwijsinstellingen in Groningen de Leerlijn 'Social Empowerment: in deze leerlijn zullen, op locatie van het Harm Buitenplein, kennissessies worden aangeboden door leden van (ondernemers)netwerken, zoals Founded in Groningen of Stadspartners. Thema's zullen worden bepaald door de impact-ondernemers op basis van uitvraag door EZ. Voor de versterking worden de kennissessies in duo- presentatie gegeven zodat de kennis van twee zijden belicht wordt.
- We bieden de impact-ondernemers de mogelijkheid aan deel te nemen aan het programma van VNO-NCW waarbij een ondernemer de impact-ondernemer coacht (of vice versa). De impact-ondernemer wordt gekoppeld aan een andere ondernemer met als doel elkaar te versterken. Hiermee creëren we Social Business Bridges.
- We geven een presentatie tijdens de Social Impact Day over samenwerking vanuit de gemeente met impact-ondernemers.
- We zorgen dat we als gemeente aangesloten zijn bij klankbordgroepen en bij onderzoeken opgezet door kennisinstellingen zoals bijvoorbeeld MKB@Work. De uitkomsten van de onderzoeken helpen de impact-ondernemingen zich beter te positioneren.

⁷ 'Rapport Sociaal Ondernemerschap in Noord-Nederland' (Buro Bries, Hanzehogeschool en MVO Alliantie Noord-Nederland 2017)

Zie: burobries.nl/rapport-sociaal-ondernemerschap/

- We organiseren interne kennissessies voor medewerkers van de gemeente. Tijdens de opleidingsweek van de Gemeente Groningen zullen presentaties gegeven worden over impact-ondernemerschap door impact-ondernemers of een organisatie op het gebied van impact-ondernemen. Op deze manier worden ook de medewerkers van de gemeente goed geïnformeerd over impact-ondernemerschap. Dit versterkt tevens het intern netwerk dat we opzetten (zie actielijn 1).

3.4 Actielijn 4: Coördinator impact-ondernemerschap

Om het actieprogramma 'Ondernemen met Impact!' een stevig fundament te geven en te borgen is het van belang een coördinator aan te stellen. Deze coördinator wordt verantwoordelijk voor de uitvoering van het actieprogramma, bewaakt de doelstellingen en vormt het gezicht naar buiten toe op het gebied van impact-ondernemen.

De coördinator:

- voert het actieprogramma uit in samenwerking met de diverse betrokken
- bewaakt de doelstellingen
- bevordert de samenhang binnen de gemeentelijke organisatie op het gebied van impact-ondernemen
- vormt het gezicht naar buiten toe op het gebied van impact-ondernemen
- vertegenwoordigt de gemeente Groningen in het Stedennetwerk G40
- evalueert het programma jaarlijks in samenwerking met de klankbordgroep en stelt indien nodig bij

Het coördineren vraagt een extra inspanning van gemiddeld 8 uur per week- € 35.000 per jaar. Gezien de ontwikkelingen in de arbeidsmarktregio ligt het voor de hand te onderzoeken in hoeverre deze persoon met medefinanciering van de regio op termijn het gezicht van impact-ondernemen in de regio zou kunnen worden.

3.5 Actielijn 5: Impact via inkoop en aanbestedingen

Ons huidige inkoopbeleid is eind 2014 vastgesteld en daarin zijn vijf maatschappelijke doelstellingen vastgesteld, namelijk:

- duurzaamheid
- social return
- MKB-vriendelijk
- innovatie
- eigen bedrijfsvoering

Met dit aanbestedingsbeleid heeft de gemeente als doel zoveel mogelijk maatschappelijke meerwaarde te creëren voor de stad en haar omgeving. Binnen het huidige inkoopbeleid is geen specifieke aandacht voor impact-ondernemingen bij aanbestedingen, terwijl dat wel bijdraagt aan de gemeentelijke (inkoopdoel)stellingen. Impact-ondernemers creëren meer maatschappelijke meerwaarde, omdat ze een maatschappelijke missie voorop stellen. Zo creëren ze bijvoorbeeld meer werkgelegenheid voor mensen die in de huidige arbeidsmarkt geen aansluiting kunnen vinden.

Wat doen we nu al?

Met het huidige inkoop beleid wordt impact-ondernemen met name gestimuleerd via social return, en ook via de beleidsvelden duurzaamheid en innovatie.

- √ Social return heeft als doelstelling dat bedrijven een aanvullende maatschappelijke bijdrage leveren bij de opdracht in de vorm van het bevorderen van arbeidsparticipatie. Bij bepaalde opdrachten wordt al gekeken hoe social return ingezet kan worden, zodat ondernemingen die veel werken met de social-returndoelgroep of impact-ondernemingen in aanmerking komen. Goede voorbeelden daarvan zijn de aanbestedingen fietsbeheer, de catering en schoonmaak.
- √ Om duurzaam in te kopen stellen we bij aanbestedingen ook eisen aan uitstoot van CO2, hergebruik van materialen en eerlijke geproduceerde producten, zoals fairtrade of lokaal geproduceerde producten. Voorbeelden van aanbestedingen waar hoog is ingezet op duurzaamheid is de catering en hygiënische middelen.
- √ Innovatie: niet specifiek gericht op impact-ondernemingen, maar impact-ondernemingen en (sociale) innovatie gaan vaak hand in hand. Bij het project Startup in Residence wordt nu gekeken of de gemeente Groningen startups kan uitdagen om innovatieve oplossingen voor maatschappelijke problemen te ontwikkelen. Dit project biedt ook kansen voor impact-ondernemingen.

Wat kunnen we extra doen?

Het inkoopbeleid wordt op dit moment herijkt en daarbij zal impact-ondernemen ook nadrukkelijk worden meegenomen. We zullen de mogelijkheden benutten om door middel van onze inkoop- en aanbestedingen zoveel mogelijk impact te realiseren. Er wordt bijvoorbeeld gekeken wat er al binnen het inkoopbeleid op het gebied van impact-ondernemingen gebeurt en wat daaraan toegevoegd kan worden. Kansen om dit verder te verankeren zijn:

- Nieuwe aanbestedingswet
- Doorontwikkeling Social return
- Inzetten methodiek Social Impact Bond

Nieuwe aanbestedingswet

Met de aanpassing van aanbestedingswet medio 2016 zijn er nieuwe mogelijkheden ontstaan om meer kansen te creëren voor impact-ondernemerschap en sociale innovatie, die nog verkend moeten worden, omdat daar in de praktijk nog weinig ervaring mee is opgedaan (in heel Nederland). Zo kunnen bepaalde opdrachten worden voorbehouden aan impact-ondernemingen en kunnen aanbestedende partijen innovatieve partnerschappen aangaan met bedrijven om in samenwerking een innovatief product of dienst te ontwikkelen die in een bepaalde behoefte voorziet.

Van social return naar social impact

Met het huidige social return beleid proberen we al meer maatschappelijke meerwaarde te realiseren door onderaannemerschap van impact-ondernemingen mee te tellen als social return, net zoals wanneer opdrachten via onderaannemerschap worden verstrekt aan sociale werkvoorzieningen. Ook het opzetten van een impact (dochter)onderneming of partnerschappen met impact-ondernemingen zou kunnen meetellen als social return. Daarnaast kunnen bedrijven ook samen met maatschappelijke instellingen, zoals het onderwijs, samenwerken om maatschappelijke meerwaarde creëren, bijvoorbeeld door in te zetten op scholing van personeel uit de social-returndoelgroep.

Social Impact Bond (SIB)

Vanwege de specifieke vraag vanuit ondernemers en politiek om meer informatie over de werkwijze van Social Impact Bonds lichten wij hierbij kort de werkwijze toe. Een Social Impact Bond is een publiek-private samenwerking, waarbij privaat geld wordt ingezet om oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken te financieren. Het behalen van sociaal en financieel rendement staat voorop. In een SIB verbinden investeerders, overheden en impact-ondernemers zich aan elkaar rondom het aanpakken en oplossen van maatschappelijke problemen. SIB's kunnen een innovatieve impuls geven voor het structureel oplossen van deze vraagstukken en voorzien in een nieuw financieringsstructuur voor investeerders en overheid. Aan het einde van een SIB-traject meet een onafhankelijke partij, meestal een accountantskantoor, of de gestelde doelen zijn behaald. Als het project een succes is, betaalt de overheid de investeerders terug met rendement. Er wordt alleen betaald voor het behaalde resultaat.

Via een aanbestedingsprocedure heeft gemeente Enschede een vraag in de markt gezet om één op maat gemaakte aanpak voor 70 Enschedese jongvolwassenen om ze op een nieuwe, betere manier van ondersteuning te voorzien; één compleet ondersteuningspakket op de gebieden werk, onderwijs, inkomen, zorg, veiligheid en wonen. Verschillende uitvoeringspartijen stellen gezamenlijk een plan op vanuit de behoeften van de jongvolwassenen. De uitkomst, dat jongvolwassenen na dit traject wél zelfstandig aan de samenleving kunnen deelnemen, staat voorop. Als de interventie slaagt heeft dat een positief effect op de samenleving, is het een succes van deelnemende maatschappelijke organisaties en levert het rendement op voor de investeerders. Daarnaast leidt deze aanpak tot minder zorgkosten voor de gemeente. De ervaringen die de gemeente Enschede met dit nieuwe instrument opdoet dienen als input voor toekomstige inkooptrajecten in het sociaal domein⁸.

Er zijn zo'n acht SIB's actief in Nederland, waarvan er een aantal gericht zijn op de doelstelling om jongeren naar werk te begeleiden. Voorbeelden hiervan zijn de Buzinezz Club in Rotterdam waarin ABN Amro en Start Foundation € 680.000,- investeerden om jonge Rotterdammers met een uitkering aan een baan, opleiding of eigen onderneming te helpen. Wegens succes is de Buzinezz Club daarna ook opgezet in Utrecht en Eindhoven. In Groningen is geen SIB actief. Wel zijn wij als gemeente geïnteresseerd in de ontwikkelingen op dit gebied, volgen wij de ervaringen van andere gemeenten en staan wij open voor initiatieven en voorstellen om op deze manier de maatschappelijke problemen aan te pakken waar wij voor staan. Mochten er vanuit impact-ondernemers vragen zijn over Social Impact Bonds dan verkennen we graag gezamenlijk de mogelijkheden.

⁸ enschede.nl/nieuws/start-aanbesteding-social-impact-bond-jongvolwassenen

4. PLANNING EN IMPLEMENTATIE

Planning

Dit actieprogramma behelst een periode van 4 jaar. Op het moment dat besloten wordt het actieprogramma te implementeren is het van belang een coördinator te benoemen. Dit geeft het programma een stevig fundament. De coördinator kan eventueel benodigde aanvullende financiering zoeken en zijn of haar rol bekend maken in het netwerk van impact-ondernemers. De coördinator zal in nauw contact staan met Buro Bries gezien de ontwikkelingen die zij doorlopen voor impact-ondernemers. Belangrijk hierbij is dat wij kijken waar we aan kunnen en willen haken en waar we elkaar kunnen versterken. Daarnaast is het van belang een goede verbinding te maken met Founded in Groningen om de basis te leggen voor de acties die bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de impact-ondernemers. De coördinator kan tevens het gezicht worden van maatschappelijke impact in de arbeidsmarktregio en best practices van buiten naar binnen en binnen naar buiten brengen. Het college heeft opdracht gegeven tot het opstellen van dit actieprogramma. De huidige gemeenteraad heeft aangegeven achter het opstellen van een actieprogramma impact-ondernemen te staan. In november vinden de verkiezingen voor de nieuwe gemeente Groningen plaats. Het is aan de nieuwe gemeenteraad om de financiële middelen beschikbaar te stellen die nodig zijn om dit actieprogramma uit te voeren (zie hierover punt 5. Financiële verantwoording). Ter illustratie hebben we een infographic ontwikkeld die het actieprogramma visualiseert. Deze is te zien op pagina 20.

Ontwikkelingen arbeidsmarktregio Groningen en Noord Drenthe; Werk in Zicht

In onze (arbeidsmarkt) regio zijn bedrijven ook bezig om maatschappelijke kwesties aan te pakken door middel van impact-ondernemen. Er zijn diverse koploersprojecten actief in de regio, bijvoorbeeld in het Westerkwartier, Assen en Midden-Groningen. In een koploersproject gaan bedrijven en instellingen aan de slag met impact-ondernemerschap. In Delfzijl loopt het Move2Social project dat nieuwe ideeën voor impact-ondernemerschap stimuleert. Andere voorbeelden zijn initiatieven waarbij overheden, instellingen en bedrijven zich verenigen, zoals bijvoorbeeld in de gebiedscoöperatie Westerkwartier gebeurt. Deze gebiedscoöperatie wil de verwerking en verwaardiging terughalen naar de regio voor meer regionale werkgelegenheid en een betere economie. De MVO-alliantie is een samenwerkingsverband van Noordelijke organisaties (publiek en privaat) die hun krachten willen bundelen als het gaat om het realiseren van ambities voor een circulaire en inclusieve regionale economie en samenleving. En ook bij de vereniging Noorden Duurzaam zetten overheden, bedrijven en particulieren zich in voor een duurzame samenleving.

Transitie van Social return naar Social impact

We kunnen constateren dat er op het niveau van de arbeidsmarkt een beweging van overheden en ondernemingen is ingezet om het Noorden te profileren op maatschappelijk ondernemen. Hierbij worden koppelingen gelegd met de werkgelegenheidsproblematiek enerzijds en herstelactiviteiten vanwege de aardbevingproblematiek anderzijds (1000-banenplan). Ook wordt samengewerkt met grotere bedrijven om te zorgen dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag kunnen (o.a. Topbrands, Aduard). Werk in Zicht werkt nu gezamenlijk met de andere twee noordelijke arbeidsmarktregio's (Friesland/Drenthe) aan één gezamenlijke aanvraag voor gelden uit de Regiodeals van het huidige kabinet. Bij deze doorontwikkeling van Social Return naar Social Impact sluiten wij met dit actieprogramma aan.

Actieprogramma Ondernemen met Impact!

- Eén gemeentelijke ingang: ondersteunen en faciliteren impact-ondernemen
- Netwerk / Zichtbaarheid: impact-ondernemen op het podium
- Kennisdeling: vergroten kennis ondernemerschap
- Coördinator impact-ondernemerschap: ambassadeur, verbinder en organisator
- Inkoop en aanbesteding: bieden afzetmarkt impact-ondernemen

5. FINANCIËLE VERANTWOORDING

Een deel van de kosten van dit actieprogramma kunnen wij dekken uit bestaande budgetten.

Voor de uitvoering van dit actieprogramma verwachten we op jaarbasis de volgende extra middelen nodig te hebben⁹:

Herkenning, zichtbaarheid en netwerken	€ 25.000
Kennisdeling	€ 40.000
Aanstellen coördinator impact-ondernemerschap	€ 35.000
<hr/>	
Totaal	€ 100.000

Het besluit om de extra middelen beschikbaar te stellen voor dit actieprogramma is aan een volgende raad. Mocht een volgende raad hiertoe overgaan, dan zal dit verwerkt worden in de gemeentebegroting 2019.

⁹ 'Mochten we als gemeente met een Social Impact Bond aan de slag willen gaan, dan zal daarvoor een separaat voorstel worden gedaan.